

Тасула Зисаки –Хили

България е страната, която обичам

Председателката на Гръцката общност в Прага Тасула Зисаки е родена в Румъния, израснала е в България и вече 17 години живее в Чехия. Тя е гъркиня с английски паспорт, но приема България за своя родина. Макар да няма български корени, Тасула е от хората, които говорят за страната ни в суперлативи. Не само защото Балканите за нея са едно от най-прекрасните места на земята, а и защото българите са хора с широки души, помогнали ѝ по пътя на формирането и израстването.

ВРЪЗКАТА МИ С БЪЛГАРИЯ СЕ ДЪЛЖИ НА ТРИТЕ МИ СЕСТРИ

Родена съм в Синая, Румъния, в семейството на политически емигранти от Гражданската война в Гърция. Родителите ми са тракийци. По време на войната между Гърция и Турция от 1922 г. се прехвърлят от другата страна на Марица.

По време на Гражданската война те са партизани и са принудени да избягат от Гърция. Майка ми минава бременна границата и през България отива в Румъния, трите ми сестри попадат в детските домове в Павел Баня, а баща ми е бил тежко ранен и от Албания със самолет са го закарали в Унгария. После той се прехвърля в Румъния при майка ми. Там се раждам аз и брат ми. Като научихме, че сестрите ми са в Павел баня, Казанлъшко, отидохме при тях. Връзката ми с България всъщност се

дължи на трите ми сестри, с които се срещнахме седем години по-късно. Български започнах да уча през 1954 г. Майка ми стана медицинска сестра в детския дом на Павел баня, където през 1948 г. са били приети около 500 гръцки деца. През 1959 г. се преместихме в Пловдив. Там бяхме непрекъснато в гръцка среда, защото имахме много голям клуб в центъра на града с хубава библиотека. Българите ни помагаха много. Ние произхождаме от едно много бедно затънтено село в Тракия, Киани – Синьото село. Бяхме пет деца – три от нас завършиха висше образование в България. Като се върнах там през 1990 г., плачех. Много ми беше мъчно, защото цареше пълна анархия. Въпреки че съм гъркиня и никога не съм имала българско гражданство, се чувствам и българка. Там израснах и България ми даде това, което съм. Тя е една много, много красива страна и надя-

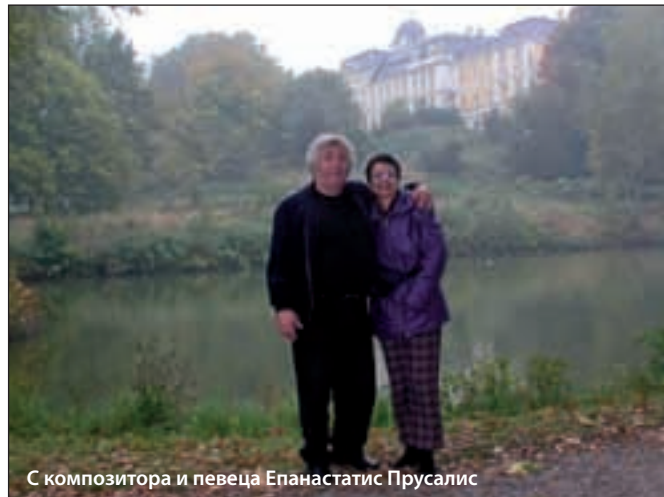
вам се, че поне природата ѝ няма да бъде съсипана.

ОБУЧЕНИЕТО В СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ БЕШЕ НА МНОГО ВИСОКО НИВО

В Пловдив завърших Английската гимназия, после следвах английска филология с втора специалност руски в Софийския университет. Там се запознах с мъжа ми, който беше преподавател по английски. През 1972 г. се ожених и две години по-късно заминах за Англия. Тогава се мислех за много умна, имах голямо самочувствие и бях убедена, че ще ме приемат с широки обятия, но ме изпратиха да работя в завод. После с мъжа ми Робин заминахме за Африка, където вече работех по специалността си – преподавах английски в университета.

Обучението в България по онова

С президента на Кипър Димитрис Кристофиас в Прага

С композитора и певеца Епанастатис Прусалис

С чешки журналисти в Кипър

време беше на много високо ниво. Когато се върнах от Африка в Англия през 1980 г. записах магистърски курс по езикознание в университета на Рединг. Беше много скучно, защото материята, която преподавах, я бях учила във втори курс на университета. Английските професори знаеха само библиографията на английски език, а ние в България бяхме длъжни да познаваме езикознанието на руската, пражката, американската, английската и френската школа. След като завърших магистърска степен, заминах за Катар, където преподавах девет години английски в университета на Катар и бях шеф на катедрата по английски. Там се чувствах много добре. Разбира се, не прекрочвах определените за европейските жени граници. Дрехите ми винаги трябваше да закриват тялото – включително китките и вратът, а роклите ми задължително бяха под коляното. Научих и арабски. После живяхме една годи-

на в Кипър, където преподавах в една немска компания.

В Чехия сме от 1991 г. Дойдохме с Британския съвет, за да помогнем за развитието на обучението по английския език тук. Назначиха ни със съпруга ми като преподаватели по английски в Техническия университет. Работили сме и в Отдела за международни отношения към ректората. Аз съм една от първите, които възстановиха връзките с руските университети и установиха отношения с американските и канадските университети и с Техническия университет в София.

ЗА ГРАЖДАНСКАТА ВОЙНА В ГЪРЦИЯ СЕ ГОВОРИ МАЛКО

По време на Втората световна война в Гърция има голямо партизанско движение срещу италианците и немците. Баща ми е бил в съпротивителната армия на Гърция „Елас“. Участвал

е в съпротивителното движение срещу окупаторите. 1 800 села са напълно изгорени от хитлеристката армия. През 1944 г. гърците сами освобождават Гърция. Англичаните и Чърчил искат да се възстанови кралската власт, но по това време левията е изключително силна. Монархистите се стремят да унищожат лявото демократичното движение. Правят съглашение партизаните да предадат оръжието си и се споразумяват за свикване на референдум. Партизаните си предават оръжието и тогава започват гоненията срещу тях и заточението им. Гръцката демократична армия, състояща се от около 60 000 души, воюва около три години по Балканите. По това време помощта от българска страна е била изключително голяма. Майка ми казваше: „Ние често минавахме откъм българската страна, за да си отпочинем малко и пак се връщахме“. В Гърция 50 години е било забранено да се

На Националния празник на Гърция в Прага

говори за тези събития. След края на диктатурата през 1974 г. гръцката комунистическа партия става легална. Едва 1982 г. разрешават да се говори за това, че е имало гражданска война. Аз имам редица публикации по темата, а в Прага издадох книга за историята на гръцките емигранти в Чехия.

НЯКОИ ОТ ГРЪЦКИТЕ ДЕЦА ОЩЕ НЕ МОГАТ ДА СЕ УСМИХВАТ

Тази година празнувахме 60-годишнината от идването на гръцките и славянските деца в Чехия, които са били гладни, изоставени и които от 1940 г. живеят във война и преживя-

ват всички ужаси на военното положение. Някои от тях са свидетели на смъртта на собствените си родители, които са били жестоко убивани пред самите тях. Много от тези деца още не могат да се усмихнат заради страшните травми, които са преживели. А възрастните хора и до ден днешен, като чуват самолети, започват да треперят. Те все още са стресирани от американските бомбардировки. През 1947 години кралицата-майка на Гърция Фредерика нарежда да се събират децата на комунистите и да се изолират в специални градчета, където се опитват да ги „спасят“ от вируса на комунизма. Комунистиче-

ската партия на Гърция търси помощ от бившите социалистически страни, които се съгласяват да приемат децата на партизаните и така около 20 000 деца заминават за България, Чехия, Унгария, Полша, Югославия, Албания. Ние благодарим на бивша Чехословакия за грижите, които е положила за гръцките деца. Всичките сега са образовани хора – доктори, инженери и др. Срещам невярното твърдение, че децата са насилствено експортирани от Гърция. Истината е, че някои от децата са пълни сираци, а други пристигат тук с родителите си и Чехия става за тях втора родина. Десетилетия по-късно 10 000 от тях се връщат в Гърция след амнистията през 1975 г. Гърците, както и българите, се адаптират лесно. Може да се каже, че те са емигранти по природа. Ние тази година посетихме всички места, където са израснали гръцките и славянските деца. В Нови храд положихме паметна плоча. На честването в Острава дойдоха хора, които са прехвърляли на ръце децата от влака за Унгария – в този за Чехия. Беше много емоционално. В Чехия за Гърция знаят, че има море, слънце и античната култура. Но не се знае нищо за сложната съвременна история на Гърция. 50 000 гърци-комунисти са вкарани в затворите, някои от тях са убити. В България е имало криза след войната, но въпреки това през 1948 година гръцките деца са приети. И българските, и чешките семейства са събирали храна, за да ги нахранят и спасят. Така че благодарността ни е голяма към всички страни, които са се погрижили за отглеждането и образоването на тези изстрадали деца и са ги спасили. Освен това през цялото време се култивира запазването на националното самосъзнание на всички гръцки деца. Но при третото поколение гърци нещата са се променили коренно.

НИЕ СМЕ ХОРА НА ФАНТАЗИЯТА

Българите и гърците имат много общи черти. Аз не искам да търся разликата, а приликата между народите. Но трябва да призная, че мъжете ви определено са по-хубави. Според мен България е страдала и продължава да страда от предате-

лите си. Двете национални катастрофи на България не са предизвикани от народа. Мисля, че българите са много горд народ. Но ми се струва, че са прекалено търпеливи.

Аз имам английски паспорт. Ние, гърците, обаче никога не можем да се чувстваме англичани или американци, макар че се адаптирам без проблеми в английска среда. Не съм живяла в Гърция – там ходя като турист. Разбира се, Гърция е винаги в мен, гените ми са гръцки, но България за мене е страната, която до болка познавам, страната, в която съм израснала и страната, която много обичам. Със съпруга ми Робин си имаме наш химн – „Моя страна, моя България“ и дори го пеем на два гласа. Преди да почине майка ми ми записа за спомен касета с песните от района, където е живяла в Турция и с песните за обесването на Васил Левски и „Жив е, той, жив е“ на Христо Ботев, които тя пееше с много хубав гръцки акцент.

По характер и гърците, и българите са доста сходни – неорганизирани, хаотични, но много емоционални и устойчиви на всякакви житейски изпитания и кризи. Ние трябва да сме непрекъснато в кризисно състояние, за да се мобилизираме и да вършим нещо. Иначе можем да спим цял живот. Що се отнася до сдруженията ни тук, аз бях на български акции, които много ми напомняха на гръцките – най-вече по отношение на хората, които чакат всичко наготово. Седим, гледаме си хубавия живот и си пием ракийката или узото. Да си направиш салатката, да седнеш и да си гледаш кефа – това е много типично и за двата народа.

Българите са лъчезарни хора, с много интересен и богат фолклор. Българската кухня е здравословна, хубава и вкусна. Обичам лютеницата, кебапчетата и българското вино. Българите са хора с големи души. Като отидеш при българин, независимо дали е богат или беден, винаги ще те нагости с каквото има. Той може да остане гладен, но гостенина си ще нахрани. Иначе и двата народа са творчески и с богата фантазия. Може да се каже, че ние сме хора на фантазията и в положителен, и в отрицателен смисъл и затова сме просъществували. Кой не е минал през Балканите, кой не ни

В Павел баня

е поробвал, но ние оцеляхме. Дано оцелеем и по-нататък.

Мария Захариева

Фолклорен състав „Акрополис“ на Гръцката общност в Прага